

Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelig organer

Høringsnotat 15. februar 2022

1. Innledning

Ved kirkevalget i 2019 var de fleste valgreglene samlet i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene).

Kirkerådet foreslo for Kirkemøtet 2021 å dele opp reglene, slik at regler for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir ett regelsett, og de andre valgene til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir selvstendige regelsett. En hovedgrunn til dette var å tydeliggjøre hva slags regler som gjelder, for de som skal organisere valget lokalt. Kirkemøtet 2021 sluttet seg til dette forslaget.

Høringen består av to deler; forslag til regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet, og forslag til mindre justeringer i reglene som regulerer valget av døves menighetsråd i regler for døvekirkelige organer. En felles problemstilling for begge valgene, er spørsmålet om en bør gå over til et digitalt valg.

Kirkerådet godkjente i 2020 et treårig forsøk med enhetlig ledelse i døvekirken (sak KR 47/20). Forsøket påvirker ikke valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet eller reglene for valg av døves menighetsråd. I forsøksperioden er imidlertid Døvekirkenes fellestråd gitt navnet Døves kirkeråd. Det gir en pedagogisk utfordring. De kirkelige valgreglene, i likhet med forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, er regler som gjelder permanent, inntil de eventuelt blir endret, mens forsøksordningen kun gjelder til slutten av 2023. Av den grunn er det etter Kirkerådets vurdering nødvendig at de kirkelige valgreglene benytter den samme benevnelsen i regelverket som den benevnelsen som er benyttet i forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, dvs. Døvekirkenes fellestråd. I praksis vil dette i forsøksperioden bety Døves kirkeråd.

2. Spørsmål om digitalt valg og fysisk valg

Ved kirkevalget i 2019 var det for første gang fastsatt at de to valgene i døvemenighetene kunne gjennomføres på valgtinget i bostedssoknet i tillegg til ved personlig fremmøte i døvekirken. Det vil si at en velger som har stemmerett ved disse valgene kunne avgi stemme på valgdagen der han eller hun bodde, på samme måte som valg til menighetsråd og valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det ble

sendt ut brev til alle medlemmer om dette og brev til sokn som hadde medlemmer i en døvemenighet. Det har kommet få tilbakemeldinger på hvordan dette fungerte, og det er uklart om denne muligheten ble brukt. Denne ordningen er ressurskrevende for de lokale valgstyrene, og det er en risiko for at det kan skje feil. For eksempel kan velgere bli nektet å avgi stemme fordi valgfunksjonærene ikke er kjent med ordningen. Med muligheten for å gjennomføre valget digitalt, er det naturlig å foreta en ny vurdering av spørsmålet om videreføring av en slik ordning.

Særskilte regler for digital forhåndsstemmegivning åpner opp for at stemmeberettigede medlemmer i Den norske kirke kan avgi digital forhåndsstemme ved valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Videre har Kirkemøtet vedtatt at valget av prester og lek kirkelige tilsatte som medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjennomføres som heldigitalt valg. Kirkerådet har anskaffet en digital valgløsning som også har mulighet til å gjennomføre valg av døvemenighetenes representant og døves menighetsråd digitalt.

Det er tre aktuelle løsninger:

1. De to valgene gjennomføres heldigitalt.
2. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming og fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene.
3. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming, fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene og fysisk stemmegivning i døvemenighetene på valgting.

Alternativ 1: Heldigitalt valg

Ved et heldigitalt valg må alle som vil stemme ved disse valgene logge seg inn i den digitale valgløsningen. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. For å kunne logge på må man ha Bank-ID eller tilsvarende (pålogging på sikkerhetsnivå 4). Et heldigitalt valg vil være enkelt og effektivt. Alle stemmesedler vil være digitale og det vil ikke være behov for telling av papirstemmesedler. Valgresultatet vil derfor være klart raskt. En ulempe med heldigitale valg er at personer som ikke har Bank-ID eller tilsvarende ikke kan delta i valget. Personer som ikke er komfortable med digitale løsninger vil kunne få veiledning i hvordan de avgir digital stemme. For omtale av hvordan hemmelig valg sikres ved digitale valg vises det til sak KR 89/20.¹

Alternativ 2: Digital og fysisk forhåndsstemming

Det er mulig å kombinere et digitalt valg med fysisk forhåndsstemming på papir i regi av døvemenighetene. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. Den fysiske forhåndsstemmingen kan skje fra 10. august til fredagen før valgdagen. De fysiske forhåndsstemmene vil da måtte bli tatt imot i konvolutt, på samme måte som forhåndsstemmer ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet. Når det digitale valget er avsluttet må man så skrive ut et fysisk manntall der det er krysset av hvem som har stemt digitalt. De fysiske forhåndsstemmene må

¹ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2020/desemberm%C3%B8tet/kr_89_o_20_s%C3%A6rskilte%2oreglar%2ofor%2odigital%2of%C3%B8rehandsstemming.pdf

kontrolleres mot dette manntallet for å se om personen har stemmerett og om han eller hun allerede har stemt digitalt. Det må så krysses av i det fysiske manntallet for de som har avgitt fysisk forhåndsstemme.

Fordelen med denne løsningen er at det gir mulighet til å avgi en fysisk forhåndsstemme for de som ikke vil eller kan bruke den digitale løsningen. Ved å bare åpne for stemmegiving i forhåndsstemmeperioden sikrer man at stemmesedlene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet kommer fram i god tid før fristen for valgoppgjøret. Disse må sendes fra den enkelte døvemenighet til valgrådet i Oslo bispedømme for telling.

Alternativ 3: Digital og fysisk forhåndsstemming samt fysisk stemmegiving på valgtinget

Dette alternativet har de samme mulighetene for å avgi stemme som alternativ 2, men i tillegg til at det er mulig å stemme fysisk i forhåndsstemmeperioden åpnes det for å gjennomføre stemmegiving på papir valgdagen (og eventuelt også søndagen før). På valgdagen vil stemmesedlene kunne tas imot rett i urne (uten konvolutt) og man kan krysse velgeren av i manntallet med en gang. Man må da i forkant av valgdagen ha skrevet ut et fysisk manntall som inneholder kryss for de som allerede har stemt digitalt. Man må også ha behandlet de fysiske forhåndsstemmene og satt kryss i manntall for de som har stemt på forhånd, på samme måte som beskrevet i alternativ 2.

Å åpne for stemmegiving på valgdagen vil bety stemmesedlene kommer fram til valgrådet senere enn ved alternativ 2. Det vil være tilsvarende som ved dagens ordning. Fordi man uansett må vente med å behandle forhåndsstemmegivingene til det fysiske manntallet er klart (senest lørdagen før valgdagen) er det bare snakk om noen dagers forsinkelse av stemmesedlene.

Den største forskjellen på disse tre alternativene er hvor mye arbeid det blir for døvemenighetene å legge til rette for stemmegivingen og håndtere fysiske stemmer. Alternativ 2 og 3 innebærer også noe ekstra arbeid for valgrådet i Oslo bispedømme og Kirkerådet med å kombinere de digitale og de fysiske stemmene. Det ekstra arbeidet må veies opp mot hensynet til velgere som ikke har mulighet til å stemme digitalt. Kirkerådet ber om høringsinstansenes vurdering av hvilken modell som vil være best.

Forslaget til regler inneholder bestemmelser som både regulerer heldigitalt valg og digitalt valg kombinert med fysisk valg. Det innebærer at enkelte av bestemmelsene kun vil være aktuelle å fastsette avhengig av om det blir heldigitalt valg eller digitalt valg kombinert med fysisk valg.

3. Valg av døvemenighetenes representant

Siden det er forutsatt at reglene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet skal fastsettes i et eget regelsett, må det vedtas noen nye regler for gjennomføringen av dette valget. Det legges likevel opp til at de

innholdsmessige elementene i valgordningen fra valget i 2019, med unntak av spørsmålet om digitale valg, videreføres i det nye regelverket.

Det var bare to kandidater på listen ved valg døvekirkenes representant i Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet i 2019. Det skulle velges ett fast medlem og to varamedlemmer. Det innebærer at andre varaplass ble stående ubesatt. Etter Kirkemøtets forretningsorden møter første varamedlem for døvemenighetenes representant fast i Kirkemøtet med tale- og forslagsrett. Det innebærer at om døvemenighetenes representant eller vararepresentant har forfall, vil en plass på Kirkemøtet være ubesatt. Kirkerådet ser at dette er en utfordring, men legger til grunn at det ikke er valgordningen som sådan som er årsak til dette. Kirkerådet ber likevel høringsinstansene om innspill til om det bør gjøres noen endringer i nominasjonsordningen sammenlignet med dagens ordning.

Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet har bestemmelser om gjennomføring av digitalt valg og beredskapsprosedyre for en situasjon hvor valget ikke kan gjennomføres digitalt. Kirkerådet er av den oppfatning at tilvarende bestemmelser bør gjøres gjeldende også for dette valget dersom det blir heldigitalt valg.

4. Valg av døves menighetsråd

Regler om døvekirkelige organer må vedtas på nytt av Kirkerådet med bakgrunn i nytt hjemmelsgrunnlag etter at kirkeloven ble opphevet. I denne omgang er det likevel bare § 2 om valg til døves menighetsråd, hvor det er et behov for en materiell endring. I lys av forslaget om heldigitalt eller delvis digitalt valg til døves menighetsråd, anbefaler Kirkerådet å endre § 2 annet ledd:

Alternativ 1:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning*.

Alternativ 2:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken. For forhåndsstemming på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer.*

Alternativ 3

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken og ved personlig fremmøte i døvekirken på valgdagen. Ved forhåndsstemmegivning på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer. Ved stemmegivning på valgtinget på valgdagen, gjelder kirkevalgreglene kapittel 10 så langt det passer.*

Kirkerådet ber høringsinstansene om tilbakemelding på hvilket alternativ høringsinstansene støtter.

Samtidig foreslår Kirkerådet å ta inn en bestemmelse i de alminnelige kirkevalgreglene som regelfester følgende, som allerede har vært praksis:

Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døvemenighetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Døvekirkenes fellesråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

5. Gjennomgående endringer i ulike regelverk

Kirkerådet foreslår gjennomgående at det fastsettes i ulike valgregelverk at frist for å levere listeforslag flyttes fra 30. april til 31. mars i valgåret, at frist for å oppnevne nominasjonskomité flyttes fra 1. mars til 1. februar, at frist for de valgene som har supplerende nominasjon flyttes til kl. 12 den 15. mai. Videre foreslår Kirkerådet å erstatte «alder» med «fødselsår» på stemmesedler og listeforslag, og presisere hvem som skal anses som unge under 30 år på listeforslag.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkerådet har anskaffet et digitalt valgsystem som har en mulighet for digitalt valg for de døvekirkelige valgene. Denne muligheten er allerede bestilt fra leverandøren av systemet, og å ta den i bruk vil ikke medføre ekstra kostnader. Alternativene med fysisk stemmegiving i tillegg til den digitale stemmegivingen vil gi merarbeid og større kostnader til døvemenighetene og valgrådet i Oslo bispedømme enn heldigitale valg. Men det vil ikke være mer arbeid enn ved dagens ordning. Døvekirkenes fellesråd får tilskudd til kirkevalg gjennomføringen for å dekke disse kostnadene.